PROTIRÓMSKY RASIZMUS VO VZDELÁVANÍ, NA TRHU PRÁCE A V KAŽDODENNOM ŽIVOTE

POLICY BRIEF Banská Bystrica • 21. októbra 2026

ZHRNUTIE

Prekonávanie protirómskeho rasizmu si vyžaduje odstraňovanie inštitucionálnych bariér spolu s podporou jednotlivcov a komunít. Opatrenia vo vzdelávaní, zamestnanosti a bývaní treba prepájať s antirasistickým vzdelávaním a reálnym zapojením Rómov a Rómok do rozhodovania.

1 KONTEXT A PROBLÉM

Sociálne vylúčenie nemožno vysvetľovať iba individuálnymi rozhodnutiami. Životné možnosti ovplyvňujú vzdelávanie, pracovné a bytové podmienky, sociálne siete a predsudky. Tieto bariéry sa môžu navzájom posilňovať.

2 PRACOVNÁ MOBILITA A SEGREGÁCIA

Presun za prácou nemusí viesť k začleneniu. Oddelené bývanie, neisté zamestnanie a uzavreté sociálne siete môžu pretrvávať aj na novom mieste. Podpora mobility má zahŕňať kvalitu práce, bývania a prístup k novým príležitostiam.

3 NEROVNOSTI VO VZDELÁVANÍ

Opakovanie ročníkov a nevhodné zaraďovanie do špeciálnych škôl môžu obmedzovať ďalšie vzdelávacie a pracovné možnosti. Potrebná je včasná podpora, komplexné posudzovanie potrieb detí a podpora pokračovania vo vzdelávaní.

4 KAŽDODENNÝ RASIZMUS

Opakované znevýhodňovanie zasahuje motiváciu, sebaobraz a vzťahy. Môže zužovať predstavy mladých ľudí o vlastnej budúcnosti. Povzbudzovanie jednotlivcov musí sprevádzať odstraňovanie prekážok v školách, službách a práci.

5 STORYTELLING A POMÁHAJÚCE PROFESIE

Autentické príbehy rozvíjajú počúvanie, kritické myslenie a reflexiu stereotypov. Odborná reflexia pomáha porozumieť sociálnemu kontextu a bráni zovšeobecňovaniu jedného príbehu na celú komunitu.

6 HLAS MLADÝCH RÓMOK

Komunitné organizovanie posilňuje sebahodnotu, rómsku identitu a občiansku angažovanosť. Mladé Rómky potrebujú priestor navrhovať riešenia a reálne ovplyvňovať miestne rozhodovanie.

7 ODPORÚČANIA PRE VEREJNÉ POLITIKY

- Rozšíriť ranú podporu a dostupné predškolské vzdelávanie.
- Posilniť kvalitu diagnostiky a kontinuitu vzdelávania.
- Prepájať stabilné zamestnanie s nesegregovaným bývaním.
- Rozvíjať antirasistické kompetencie pomáhajúcich profesií.
- Financovať komunitné organizovanie a participáciu mladých Rómok.
- Hodnotiť zmenu príležitostí, nielen počet účastníkov.

ZÁVER

Účinná odpoveď prepája dostupné vzdelávanie, kvalitné pracovné a bytové podmienky, citlivú profesionálnu prax a komunitnú participáciu.

Tuto aktivitu financuje Evropská unie v rámci projektu „Roma CSOs promoting EU values“ (ROVA), který je koordinován sítí European Roma Grassroots Organisations Network a v České republice a na Slovensku platformou RomanoNet. The project is supported by the Foundation Remembrance, Responsibility and Future (EVZ).